

Zpráva ze služební cesty do Slovinska

Místo:

Lublaň, Arhiv Republike Slovenije, Ljubljana

Termín: 8.–14.10.2006

Účel cesty:

Pokračování ve výzkumu bohemik týkajících se období kolem 1. světové války v materiálech bývalých rakouských ministerstevch předaných Slovinsku a i v jiných archivních fondech vztahujících se k tomuto období. Studium archivních fondů ústředních státních orgánů na území dnešního Slovinska. Pokus o srovnání vývoje ve Slovinsku a v českých zemích v období 1. světové války- analogie i odlišnosti ve vývoji obou národů. Rovněž studium spolupráce jejich politických stran v rámci Předlitavska. Jazyková otázka na historických slovinských územích před 1. světovou válkou (např. Celje, Gorice, Koper, Maribor a především Lublaň) a v českých zemích. Srovnání situace v českých zemích po říjnu 1918 /německá otázka/ s obdobnými problémy ve Slovinsku- např. otázka Mariboru. Především se jedná o vztahy k Němcům a německy smýšlejícím úředníkům, o problém Korutan, řešení komplikovaného vztahu s Itálií aj. Rovněž pokračování spolupráce v publikační činnosti.

Účastníci cesty:

PhDr. Jan Krlín PhD., pracovník II. odd. Národního archivu v Praze

Zprávu podává:

PhDr. Jan Krlín PhD.

Datum vyhotovení:

18. října 2006

Služební cesta se uskutečnila ve dnech 8.–14.října 2006 na základě plnění reciproční kulturní dohody mezi českým Ministerstvem vnitra a slovinským Ministerstvem kultury (Ministrstvo za kulture) z roku 1995. Služební pobyt byl zaměřen především na studium materiálů k česko - slovinským vztahům v období kolem první světové války, mj. na jazykovou otázku ve Slovinsku a v českých zemích a studium archivních fondů ústředních státních orgánů na území dnešního Slovinska kolem roku 1918. Rovněž i na porovnání analogií a odlišností ve vývoji obou zemí v období po říjnu 1918. V neposlední řadě i na pokračování publikační spolupráce.

Do Slovinska jsem odjel v neděli dne 8. října 2005 rychlíkem v 6.23 z Prahy – Hlavního nádraží a do Lublaně jsem dorazil téhož dne večer v 19.05 se zpožděním zhruba 90 min. Ubytování bylo zajištěno v penzionu GostTour d.o.o. Přenočiště Bežigrad, Podmilščakova 51, Ljubljana.

Následující den, tj. v pondělí 9. října, mne v Archivu Republike Slovenije (dále ARS) přijala tajemnice archivu pro zahraniční styky mag. Natalija Glažar. Slečna Glažar se mnou poté projednala organizační otázky mého studia v Lublani. Obdržel jsem kartu na obědy placené slovinskou stranou v hotelu Mrak blízko archivu. Večeře byly pro změnu zase zaplacené v restauraci Šestica, Slovenska cesta. Snídaně slovinskou stranou zajišťovány nebylo. Dále mi bylo předáno 15 kovových žetonů na jízdu místními autobusy. Mgr. Glažar jsem předal publikace z našeho archivu. V pátek jsem od ní zase obdržel slovinské knihy.

Ředitel archivu mag. Matevž Koširj nebyl v Lublani, protože se účastnil v Londýně na otevření výstavy pořádané společně v Lublani a v Londýně pod názvem Slovenci v Londonu 1991-1994 (Slovenians in London 1991-1994). Výstava byla zaměřena na akce konané v této době ve Velké Británii na podporu nezávislosti Slovinska. Později jsem též obdržel katalog uvedené výstavy. Mag. Košir se z Londýna vrátil ve středu 11. října. Téhož dne mne také krátce přijal. Ve středu jsem měl též možnost krátce hovořit s bývalým ředitelem archivu mag. Vladimírem Žumerjem.

V pondělí jsem také krátce hovořil s kolegou z ARS studujícím slovenika v České republice mag. Brano Radulovičem. Letos je studoval v Brně. Rovněž jsem se setkal s předsedou Arhivskega društva Republike Slovenije (Slovinské archivní společnosti) mag. Andrejem Naredem. Předal jsem mu jako dar ročenku České archivní společnosti z roku 2005 a obdržel od něho několik publikací pro Českou archivní společnost.

Téhož dne jsem rovněž hovořil i s Jure Volčjakem, redaktorem slovinského časopisu Arhivi. Pan Volčjak mne informoval, že můj článek o národních výborech ve Slovinsku v roce 1918 (Narodni svet v Ljubljani 1918), bude publikován v jejich časopise v letošním prosincovém čísle.

Hned v pondělí ráno jsem již mohl začít pracovat ve studovně, kde jsem měl připravené již objednané kartony z fondu C.Kr. Ministerstvo za bogočastje in pouk- Dunaj (1857-1919) (Ministerstvo kultu a vyučování-Vídeň) a C.Kr. Ministrstvo za notranje zadeve –Dunaj(1848-1918)- Ministerstvo vnitra- Vídeň.

Druhý den, tj. v úterý 11. října, jsem krátce pracoval ve studovně ARS. Poté jsem navštívil na pozvání bývalého ředitele městského archivu v Lublani mag. Brana Koziny a současné ředitelky paní. Nataše Budna-Kodrič jejich archiv. Mag. Kozina spolu s mag. Radulovičem jezdí do České republiky s rámci mezinárodní dohody studovat slovenika. v našich archivech. Mag. Kozina mne představil nové ředitelce archivu. Paní ředitelka mi řekla, že jejich archiv uvažuje příští rok o exkurzi do České republiky. Předal jsem jí též publikace našeho archivu a obdržel velké množství knih vydaných jejich archivem, mj. výpravnou publikaci Ljubljanski župani skozi čas 1504-2004 (Ljubljana Mayors through Time). Publikace pojednává o historii městské správy v Lublani. Paní Budna-Kodrič mne požádala, zdali bych na tuto knihu nenapsal recenzi do našeho Archivního časopisu. Slovinští archiváři byli rovněž spokojeni, když jsem jim předal xerokopii mé letošní recenze

z Archivního časopisu č. 2, s. 171 na publikaci získanou pro archiv loni s názvem Malefične svobodščině Ljubljane 1514 (Jedná se o nejstarší soudní a trestní řád města Lublaně). Z recenze si pořídí další kopie a pošlou je zainteresovaným osobám.

Podobně jsem kolegům z městského archivu předal kopii článku, který mi vyšel loni v časopise vídeňských Čechů Klub v prosinci 2005 pod názvem České stopy v Kamniku (na jižní straně julských Alp) . Ke článku mi poskytl podklady Mgr. Damjan Hančič z Kamniku. Dr. Hančič dříve pracoval v městském archivu v Lublani, nyní dělá na slovinském Ministerstvu spravedlnosti na oddělení pro odškodnění slovinských obětí 2. světové války. Téhož dne dopoledne jsem se ještě na pozvání slovinských archivářů zúčastnil tiskové konference v Nadškofijskom arhive mesta Ljubljane (Archiv lublaňského arcibiskupství). Kopii pozvánky přikládám.

Konference se konala za účasti vrcholných představitelů slovinského archivnictví a církevního života (mj. lublaňský arcibiskup, děkan lublaňské katedrály prelát Vinko Vegelj aj.). Známa slovinská historička církevních dějin Dr. Lilijana Žnidaršič-Golec na ní představila svoji novou publikaci pojednávající o fondu Kapiteljski arhiv Ljubljana (Archiv lublaňské kapituly). O přestávce tiskové konference jsem byl slovinskými kolegy představen slovinskému metropolitovi arcibiskupu mag. Alojsu Uranovi, který se mnou krátce hovořil o tématu. mého studia v Lublani.

Odpoledne i další tři dny, tj. ve středu 11, ve čtvrtek 12. a v pátek 13. října, jsem pokračoval ve studiu v ARS na materiálech z fondu C.Kr. Ministerstvo za bogočastje in pouk- Dunaj (Ministerstvo kultu a vyučování-Vídeň) a C.Kr. Ministrstvo za notranje zadeve- Dunaj- Ministerstvo vnitra- Vídeň). Z fondu Ministerstvo kultu a vyučování jsem stihl prostudovat kartony č. 4, 7, 8 19, 20, z fondu Ministerstvo vnitra kart. č. 4, 14, a 36 předsednictva a kart. 63 a 63 ze všeobecného. Nalezl jsme zde např. množství materiálu k jazykové otázce v Gorici a Istrie či k otázce slovinského gymnázia v Celji. Další zajímavé materiály jsem si objednal na okopírování. Kopie mi budou dle kulturní dohody se Slovinskem zaslány zdarma poštou do Národního archivu. Ve své práci jsem byl do jisté míry limitován jen provozní dobou studovny ARS, která je nyní otevřena Po, Út a Čt pouze 8.00-15.00, ve St do 16.30 a v pátek jen do 14.00.

V sobotu 14.října 2004 jsem odjel do Prahy rychlíkem v 10.18, příjezd do Prahy – Hlavního nádraží v 21.38 hodin. Tentokrát měl vlak zpoždění jen dvě minuty na rozdíl od cesty do Lublaně.

Konkrétní přínos služební cesty:

Obdržel jsem níže uvedené publikace, které již byly předány knihovně NA:

1. Slovenci v Londonu 1991-1994 (Slovenians in London 1991-1994). Katalog výstavy právě souběžně probíhající v Lublani a v Londýně.
2. Elektronske Dokumenti: Priročnik za arhiviste/Mednarodni arhivski svet. Komite za dokumente v elektronskem okolju. April 2005 č. 16. Příručka pro slovinské archiváře o zpracování elektronických dokumentů dle podkladů Mezinárodní archivní rady.
3. Ljubljanski župani skozi čas 1504-2004 (Ljubljana Mayors throug Time). Ljubljana 2004. (Publikace věnována 500 let městské správy v Lublani).
4. Ljubljanski sodniki in župani. 3. zvezek. /Zgodovina ljubljanskih sodnikov in županov 1269-1820/. 3. zvezek župani in sodniki 1605-1650. Ljubljana 2005. (3 díl studie věnované historii lublaňských starostů a soudců).
5. Otorepec Božo-Matič Dragan: Izbrane listine Zgodovinskego arhiva Ljubljana (1320-1782). Transkripcije z registri in komentarji. 1-2 díl Ljubljana 1998. (Vybrané listiny z městského archivu v Lublani. Přepis registů a komentář).
6. Hančič Daman: Klarise na Kranjskem. Ljubljana 2005. (Publikace pojednává o činnosti řádu klarisek v Kraňsku).
7. Novomeška trgovina in trgovci. Katalog výstavy o obchodě a obchodnících v Novem Meste (město na jihovýchodě Slovinska).
8. Novi trg z okolico. Arhitekturni in zgodovinski oris mestnega predela in objektov, lastniki hiš in arhivsko Gradivo Zgodovinskego arhiva Ljubljana. Ljubljana 2006. (Publikace pojednává o historickém a architektonickém popisu města, vlastních nemovitostí v historickém centru města a o pramenech k dějinám města nacházející se v městském archivu v Lublani).
9. Gabrijel Gruber S.J. (1740-1805) 200 let. Ljubljana 2005. (Katalog výstavy k 200 letům výročí úmrtí Gabrijela Grubera vrcholného představitele řádu jezuitů v Lublani a zakladatele budovy v níž dnes sídlí ARS).
10. Zupančič-Pušavec, Nina: Oblike organiziranja gospodarstva na Slovenskem od leta 1918 do 1941. Ljubljana 2003. (Publikace pojednává o přeměně hospodářství na území dnešního Slovinska v letech 1818-1941).
11. Gombač Metka: Pokrajinski Narodnoosvobodilni odbor za Slovensko Primorje in Trst 1944-1947. Organizacejska shema ljudske oblasti. Ljubljana 2003. (Krajský výbor za národní osvobození pro slovinské Přímoří a Terst 1944-1947. Organizační schéma lidové vlády).
12. Časopis Arhivi č. 26/2003
13. Vodnik po arhivskem gradivu za zgodovinu Slovincem in drugih narodov

v Centralnom državnem arhivu v Rimu. Ljubljana 1992. (Průvodce po archivních materiálech k historii Slovinců a jiných národů někdejší Jugoslávie ve Státním ústředním archivu v Římě).

Publikace již byly předány knihovně Národního archivu.

Dále jsem ještě získal pro Českou archivní společnost následující publikace:

1. časopis Arhivi r. 28, č. 1/2005

2. časopis Arhivi r. 28, č. 2/2005 Zbornik ob osemdesetletnici Petra Ribnikarja

2. časopis Arhivi r. 29, č. 1/2006

Knihy již byly rovněž předány tajemníku České archivní společnosti Mgr. Janu Kahudovi

Též jsem si domluvil okopírování dokumentů z fondů C.Kr. Ministrstvo za bogočastje in pouk –Dunaj (1857-1919) a C.Kr. Ministrstvo za notranje zadeve Dunaj (1848-1918) o přibližném rozsahu 400 s. A4. Kopie spisů mi budou zaslány poštou. V Arhivu republike Slovenije jsem byl přijat velmi dobře jak ředitelem archivu mag. Matevžem Koširjem, tak jeho náměstkyní mag. Natalijí Glažar, i dalšími archiváři. To byl např. mag. Brano Radulovič či pracovníci studovny archivu ARS, kteří mi vycházeli vstříc s přípravou archiválií. Žádané archiválie jsem dostal velmi rychle a bez komplikací. Žádné problémy s ubytováním nebo dopravou nenastaly.

Všechny archiválie jsem z časových důvodů nestihl prostudovat. Rád bych proto ve svém studiu k česko-slovinským vztahům kolem 1. světové války pokračoval případně i budoucnu. Jednalo by se o fondy C.Kr. Ministrstvo za bogočastje in pouk –Dunaj (1857-1919) a Ministrstvo za notranje zadeve –Dunaj /Ministerstvo vnitra-Vídeň (1848-1918). Příští rok jsem se na studijní pobyt do Slovinska nepřihlásil. Hodlám se zatím věnovat zpracování získaných materiálů.

Myslím, že studijní cesta byla pro mne i Národní archiv přínosem. Bylo získáno velké množství publikací jak pro knihovnu Národního archivu v Praze, tak i pro knihovnu České archivní společnosti i velké množství kopií archiválií. Cenné pro mne bylo i rozšíření spolupráce se slovinskými archiváři. V neposlední řadě pro mne byla cesta přínosná z hlediska dalšího zdokonalení ve slovinštině. Z hlediska organizace nebyly se zajištěním mé cesty i ani studijního pobytu v Lublani ani z české, ani ze slovinské strany, žádné problémy.

V Praze dne 18.10.2006

PhDr. Jan Krlín Ph.D.

Příloha: kopie pozvánka na tiskovou konferenci při příležitosti představení knihy *Kapiteljski arhiv Ljubljana*